

Täysistunto

Torstai 6.2.2020 klo 16.02—17.01

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 17.01.

Puhetta johti puhemies Matti Vanhanen (16.02—17.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 16.1.2020, 23.1.2020 ja 30.1.2020 antanut hallituksen esitykset HE 105-109/2019 vp.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 13/2019 vp.

2.3. Sidonnaisuudet, VN

Eduskunnalle on saapunut Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Kaikkonen) VN 8/2019 vp.

2.4. Sidonnaisuudet, muut

Eduskunnalle on annettu oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiehen sidonnaisuusselvitys M 6/2019 vp.

2.5. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 338, 345, 347, 350, 352-355, 359, 362, 364-371, 373-441, 443-445, 449/2019 vp.

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

2.6. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle vaalirahoituksen valvonnasta vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa (K 21/2019 vp).

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Katri Kulmuni
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
opetusministeri Li Andersson
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys Suomen EU-jäsenmaksuista (Jussi Halla-aho ps)

Suullinen kysymys SKT 1/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

Keskustelu

16.04 **Jussi Halla-aho ps:** Arvoisa herra puhemies! Britannian ero Euroopan unionista toteutui viimein viikko sitten. Perussuomalaiset onnittelevat itsenäistä Britanniaa ja toivo-

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

vat, että tämä historiallinen tapahtuma toimii terveellisenä herätyksenä kiihkeimmille liittovaltion kannattajille myös muualla.

Kysymyksen koskee kuitenkin rahaa. Britannia oli EU:n toiseksi suurin nettomaksaja, ja kun se poistuu, tämä luonnollisesti heijastuu jäljelle jäävien nettomaksajien asemaan, edellyttäen että EU-budjetin menupuolta ei karsita ankaralla kädellä. Komissio on esittänyt budjetin kasvattamista 1,11 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Itä- ja Etelä-Euroopan nettosaajat tietysti kannattavat tätä. Sen sijaan useimmat pienet nettomaksajamaat, kuten Alankomaat, Ruotsi ja Itävalta, ovat suhtautuneet tähän nihkeästi, kuten järkevää onkin. Mikä on punavihreän hallituksen kanta? Hyväksyykö se Suomen nettomaksuosuuden pysyvän kasvattamisen brexitin myötä, vai kannattaako se menojen karsimista, ja jos kyllä, mistä?

16.05 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen kysymys, edustaja Halla-aho. Elämme tällä hetkellä todellakin sitä historiallista aikaa, jossa Euroopan unionista jäsenmaa on irrottautumassa, Iso-Britannia lähtee. Mutta onneksi me voimme kaikki huokaista helpotuksesta, että brexit tapahtuu nyt kuitenkin sopimuksen puitteissa. Me emme ole nyt sopimuksettomassa erossa. Valmistaudumme nyt siihen tulevaisuuteen, jossa Iso-Britannia on suhteessa Euroopan unioniin kolmas maa. Mutta kyllä sillä on vaikutuksensa unionin rahoitukseen. Vaikutus otettiin jo hyvissä ajoin huomioon siten, että kun Euroopan unionin komissio valmisteli tulevalle rahoituskehyskaudelle 2021 eteenpäin omaa esitystään, niin jo siinä brexit laskettiin ikään kuin pois. Eli kaikki valmistelu lähtee siitä, että unionista yksi iso nettomaksaja on lähtenyt. Aivan samalla tavalla, kun Suomi valmisteli puheenjohtajamaana oman esityksensä rahoituskehukseksi, niin siinä brexitin vaikutus on laskettu pois. [Puhemies koputtaa] Mutta selvää on, että Suomi yhtenä varakkaana maana on nettomaksajien joukossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.06 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Suomi liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995, EU koostui pääosin maista, jotka olivat yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen osalta suunnilleen samankaltaisella tasolla. Sitten EU:n luonne on muuttunut aivan oleellisesti. Mukaan on tullut vähemmän kehittyneitä maita, EU:n menot ja tehtävät ovat kasvaneet, ja samalla nettosaajien painoarvo menojen koskevassa päätöksenteossa on kasvanut. Pukit ovat siis kaalimaan vartijoina, kuten sanotaan. Nyt jo päättyneellä Suomen puheenjohtajuuskaudella eurooppaministeri Tuppurainen suhtautui suorastaan pelottavalla innolla uusiin laajentumisiin. Millä tavalla on Suomen etu, että EU laajenee uusiin maihin, jotka eivät ole valmiita jäsenyyteen? Eikö edellisistä kierroksista ja virheistä ole opittu mitään?

16.07 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluaisin sanoa, että Euroopan unioni ei ole meille, ei Suomelle enkä usko, että muillekaan jäsenmaille, pelkkää kirjanpitoa. Kun me arvioimme tämän eurooppalaisen yhteistyön hyötyjä, ne ovat aineettomia, sen kaltaisia kuin rauha ja vakaus. Ne ovat ensisijaisesti arvoja ja sellaisia seikkoja, joita ei voi laskea euroissa, ja uskon, että tämä on aika laajasti jaettu näkemys tässäkin salissa. Siitä huolimatta kyllä meillä

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

tietysti myös näitä taloudellisia vaikutuksia on, ja vähän tuohon edelliseen kysymykseenne jatkona: me olemme tulossa nyt tämän viikon lopulla EU-ministerivaliokunnassa linjaamaan Suomen omia intressejä ja Suomen omia tavoitteita tähän tulevaan EU:n budjettikauteen.

Mutta mitä tulee EU:n laajenemiseen: Nyt ovat olleet esillä muutamat Länsi-Balkanin maat, Pohjois-Makedonia ja Albania, ja nyt keskustellaan siitä, avattaisiinko jäsenyysneuvottelut. Se, jos neuvottelut päätettäisiin avata, ei vielä tarkoita, että näistä maista tulisi automaattisesti jäsenmaita, vaan tiukoilla kriteereillä mennään eteenpäin ja neuvotteluita saatettaisiin käydä jopa vuosia.

16.08 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Briteille ei kelvannut EU-federalismi eikä ylhäältä tuleva käskyttäminen. Suomen hallitukselle Brysselin käskyt kyllä edelleen kelpaavat, mutta Suomen kansa valveutuu ja ymmärtää, että Brysselin byrokraattien valta ei voi kasvaa ikuisesti.

Brexitissä ei ole kysymys kansakunnan eristäytymisestä vaan itsenäisyydestä. Iso-Britannia jatkaa täysin kansainvälistä yhteistyötä, ja se jatkaa kansainvälistä kauppansa. Suomen kannattaisi toimia kuten järkevä maa ja pyrkiä nyt varmistamaan omat etunsa. Jopa Ruotsi vastustaa nyt EU:n jäsenmaksujen korotusta, mutta Suomen hallitus näyttää peesaaavan EU-eliittiä. Brexitin toteutuminen ja kasvavat EU-menot saavat epäilemään ja myös muissa maissa pohtimaan, onko EU:n suunta hyvä, onko tässä järkeä. Kertokaa vielä: Mikä hallituksen linja on? [Puhemies koputtaa] Hyväksyttekö te EU:n jäsenmaksujen korotukset vai ette? [Leena Meri: Kyllä vai ei?]

16.10 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti Ison-Britannian oma ratkaisu, että he jättävät unionin, ja jokainen jäsenmaa tekee omia ratkaisujaan. Valtaosa on kuitenkin päättänyt pysyä unionissa sen tuomien etujen vuoksi, mutta EU ei ole mikään pakkoyhteisö. Jos joku jäsenmaa haluaa lähteä, niin nyt on todistettu, että se on mahdollista. [Sebastian Tynkkynen: Sitä ei kysytty!]

Mitä tulee näihin maksuihin, niin kuten totesin, sekä komission tekemä esitys että Suomi puheenjohtajamaana valmisteltu, nyt pohjana oleva esitys lähtevät siitä, että brexitin vaikutus on laskettu pois. Eli nyt on tehty budjetti 27 EU-jäsenmaalle, ja se on otettava tässä kokonaistasossa huomioon. Siksi Suomi kuultuaan jäsenmaita puheenjohtajamaana laskee tätä kokonaistasoa, mikä tulee vaikuttamaan myös Suomen nettomaksuasemaan. Meidän esityksemme lähtee siitä, että EU27:n budjetti olisi 1 087 miljardia euroa, joka olisi noin 1,07 prosenttia EU27:n bkt:sta.

16.11 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, että laajentumis- ja naapuruuspolitiikka ovat merkittävässä roolissa Euroopan rauhan, hyvinvoinnin ja turvallisuuden sekä vakauden edistämiseksi. Britit osoittivat mielipiteensä EU:n liittovaltiokehityksestä, kun Euroopan mahtimaa äänesti jaloillaan ja käveli pois unionista. Jos brittien mukanaan viemät osat paikataan rikkinaisilla osilla, EU:n rattaat tulevat taatusti hajoamaan tulevaisuudessa siintävissä töyssyissä. Toisessa suunnassa tunkua toki riittää Euroopan unioniin, ja miksipä ei riittäisi, kun silmissä kiiluvat nettomaksajilta saatavat veroeurot. EU on jatkuvassa tulehdustilassa omien periaatteidensa rikkomisen sekä poliittisen europrojektin vuoksi. Vuonna 2007 jysäytettiin sisään

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

Bulgaria, joka johtaa EU:ssa korruptiossa, sekä Romania, jonka ihmisoikeusloukkaukset eivät ole piilossa keneltäkään. Millaista linjaa hallitus on ajamassa EU:n laajentumisen suhteen? Me emme saaneet äsken vastausta tähän kysymykseen, joka esitettiin.

16.12 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on nyt syytä noteerata se, että kansalaisten tuki EU:lle ja eurooppalaiselle yhteistyölle on ehkä tällä hetkellä historiallisen korkealla. Se näkyy eurobarometritutkimuksissa. Se näkyi viime kevään Euroopan parlamentin vaaleissa: äänestysaktiivisuus nousi, eivätkä nämä EU-vastaiset ja -kriittiset voimat mitään sen kaltaista vaalivoittoa saaneet, josta tulisi päätellä, että kansalaiset olisivat kääntäneet selkänsä Euroopan unionille. Kyllä EU:ta kannatetaan, ja me voimme olla sen suhteen rauhassa ja seistä suoraselkäisesti niiden periaatteiden takana, jotka ovat Marinin hallituksen EU-politiikan periaatteita. Me olemme aktiivinen jäsenmaa EU:n eturivissä. Tuemme vahvaa ja toimintakykyistä unionia.

Kun te kysytte, edustaja Tynkkynen, periaatteista laajentumiseen, niin pidämme tiukasti kiinni oikeusvaltioperiaatteesta, joka oli meidän puheenjohtajakautemme keskeinen teema. Tässä olisi ehkä odottanut myös suurimmalta oppositiopuolueelta tukea Suomen linjalle oikeusvaltiokysymyksissä, [Puhemies koputtaa] kun me jäsenmaiden tuella otimme muun muassa Unkarin kuulemisen esille ministerineuvostossa artikla 7:n mukaisesti. Mikä oli teidän kantanne näihin kysymyksiin? Se jäi epäselväksi.

16.13 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maanantaina Brysselin-käynnillä oli surullinen näky, kun Britannian lipputanko oli tyhjä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Iloinen näky!] Se oli surullinen näky. Britannia on ollut keskeinen kumppani Suomelle Euroopan unionin kehittämisessä, meidän tärkeä liittolainen, neljänneksi viidenneksi tärkein kauppakumppani. Erittäin ikävä asia unionin kannalta, ja sikäli on ikävää ja harmillista, että Suomessakin on voimia, jotka näkevät tämän jotenkin hyvänä ja positiivisena asiana.

Nimittäin mitä tulee tähän jäsenmaksusuuteen, niin suomalaiset maksavat 50 euroa per vuosi per henkilö siitä kaikesta, mitä me saamme Euroopan unionista — sisämarkkinat, hyvinvointia, vakautta — ja ne ovat niin tärkeitä arvoja meille, että kyllä se 50 euroa kannattaa maksaa, ja se linja, joka hallituksella on, maltillinen jäsenmaksusuuden kasvattaminen, on järkevä. Eikö olekin niin, että Euroopan unionissa nimenomaan näillä rahoilla vastataan juuri niihin asioihin, jotka ovat esimerkiksi perussuomalaisten puheissa, [Puhemies koputtaa] kuten maahanmuuton hallintaan tai turvallisuuteen tai terrorismin vastaiseen työhön? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

16.14 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Orpo, näin on. Olette aivan oikeassa. Sekä komission tekemässä esityksessä että Suomen puheenjohtajamaana täsmentämässä esityksessä nämä niin sanotut uudet, modernit kohteet ovat selkeästi budjetin suurin menoluokka. Ne ovat yli kolmasosa kaikesta rahankäytöstä, ja ne kohdistuvat juuri niihin asioihin, joita olen kyllä kuullut tuolta salin oikealta laidalta usein vaadittavan. EU:n on oltava vahvempi ulkorajavalvonnassa. Meillä on oltava useita pääluokkia, joilla vastaamme maahanmuuttoon, maahanmuuttajien kotoutumiseen Euroopan unionin rajojen sisäpuolelle ja niin edelleen. Tähän me tarvitsemme yhteisiä varoja. Eurooppa toimii siellä, missä me tarvitsemme yksit-

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

täistä kansallisvaltiota suuremman toimijan, ja EU:n budjetin kautta me voimme näitä resursseja saada.

On huomattava, että kun komissio huomioi brexitin budjettiehdotuksessaan, niin komissio lähti siitä, että myös asteittain voitaisiin luopua tiettyjen jäsenmaiden tällä hetkellä saamista maksukorjauksista ja että otettaisiin käyttöön niin sanottuja EU:n uusia omia varoja. [Puhemies koputtaa] Myös nämä ovat asioita, joita Suomen täytyy nyt pohtia ja joista yhdessä eduskunnan kanssa täytyy muodostaa kanta.

16.15 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Orpo sanoi, kysymys on kokonaisuudesta, mitä Suomi saa, mikä on Suomen saanto, ja tässä kauppa ja kauppapolitiikka nousevat keskiöön.

Olin itse alkuvuorokun Lontoossa keskustelemassa siitä tulevaisuudesta, mikä on EU:n ja UK:n välinen tulevaisuus kauppapolitiikassa ja mikä on Suomen rooli. Brexitillä on, arvoisa edustaja Halla-aho, negatiiviset vaikutukset koko Euroopan taloudelle, Suomelle ja myös Britannialle. Tämän näyttävät myös alaan liittyvät tutkimukset. Siksi on oleellista, että Euroopan unioni luo mahdollisimman tiiviin kauppasuhteen UK:n kanssa. Aikataulu on todella tiukka, ja itse olen todella skeptinen sen osalta, että tässä ajassa ehtisimme tehdä kokonaisvaltaisen kauppasopimuksen. Suomen etu on edelleenkin tiivis yhteistyö Britannian kanssa, ja sitä tämä hallitus tulee tekemään.

16.16 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä — edustaja Orpon tavoin — oli meille valtaosalle suomalaisista varsinainen pettymysten päivä ja hetki eurooppalaista, inhimillistä, myönteistä kehitystä ajatellen. Tämän asian jatkoahoito on nyt tietysti tarkkaan mietittävä, sillä Iso-Britannia on meille olennainen kumppani brexit-ilmioistä huolimatta. Iso-Britannia on ylivoimaisesti merkittävin turvallisuuspolitiikan tuottaja Euroopan alueella. EU:sta pois jääminen merkitsee tässä suhteessa isoa haastetta sille, miten EU:n puolustusulottuvuutta kehitetään, ja meille on tärkeää, että tätä asiaa nyt ei päästetä käsistä vaan että Euroopan unioni kykenee tekemään työtä tässä suhteessa yhteydessä Britanniaan. [Puhemies koputtaa] Miten me varmistamme, herra puolustusministeri, sen, että tämä asia hoidetaan loppuun saakka tyylikkäällä ja asian edellyttämällä vakavuudella?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen, mikäli vastaatte riittävän ripeästi, niin myös ministeri Haavisto saa vastauksen. [Naurua]

16.17 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä asiassa on ainakin kaksi puolta. Yhtäältä Iso-Britannia on ollut aika nihkeä kehittämään yhteistä eurooppalaista puolustusyhteistyötä, ja nyt, kun Iso-Britannia on ulkona, niin ehkä sitten muulla joukkueella on hivenen entistä enemmän vapauksia tiivistää yhteistyötä. Toisaalta on juuri niin kuin sanoitte, edustaja Kanerva, että Ison-Britannian merkitys on erittäin suuri. Se on vahva puolustuspoliittinen toimija, ja on tärkeätä, että jatkossa yhteistyö EU-maitten ja Ison-Britannian välillä jatkuu.

Minä olen siinä käsityksessä käymieni keskustelujen perusteella — myös Ison-Britannian puolustusministerin kanssa, aion käydä niitä lisää lähiviikkojen aikana itse asiassa hänen kanssaan — että Isolla-Britannialla on halu jatkaa tätä yhteistyötä. Sille pitää rakentaa

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

tämän vuoden aikana, lähitulevaisuudessa muodot, mutta ainakin tämä yhteistyö hyödyttäisi sekä Isoa-Britanniaa että muuta Euroopan unionia, mukaan lukien Suomea.

16.18 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Kanervan kysymys on erittäin tärkeä myös koko EU:n ulkoisen vaikutuksen näkökulmasta. Jos ajattelee, että tähän asti näissä EU-pöydissä maailmalla lähetystöjen tapamisissa on istunut aina Ison-Britannian edustaja mukana, ja jos ajattelee heidän osaanmistaan Pohjois-Afrikassa, Afrikan mantereella, Lähi-idässä, niin sillä on ollut hyvin suuri merkitys EU:n analyysikyvyille. Ja aivan viimeaikaisten konfliktien osalta Iran—Irak-konfliktin ja Libyan konfliktin osalta on ollut myöskin tuolla ulkoministeripöydässä erittäin tärkeää, että Iso-Britannia on voinut olla läsnä ja heidän näkemyksensä on kuultu.

Nyt tulee tietysti se haaste, miten jatkossa tämä yhteistyö järjestyy, mutta lähdän siitä, että ainakin Suomen tavoitteena on se, että tämä turvallisuuspoliittinen yhteistyö, analyysikyky maailman konflikteista ja muuta, säilyy ja yhteys säilyy Isoon-Britanniaan. Toivottavasti myöskin EU:n ja Ison-Britannian välillä turvallisuuspoliittinen näkökulma tulee tulevaisuudessa säilymään.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän tähän kysymykseen vielä lisäkysymyksen edustaja Essayahille ja sitten kysymyksen alkuperäiselle esittäjälle.

16.19 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteinen EU-budjetti on haasteissa paitsi sen takia, että suuri nettomaksajamaa Iso-Britannia lähtee, mutta myös siksi, että on paljon uusia alueita, joihin sitten budjetissa halutaan satsata. Toki siellä on ihan tarpeellista — niin kuin tässä kollegat ovat tuoneet esille — muun muassa turvallisuuspolitiikka ja ulkorajojen valvonta, mutta sitten myöskin sellaista, jota Suomen näkökulmasta voi pitää erittäin valitettavana, että hallitus on taipunut kannattamaan. Puhun nyt tästä euromaiden omasta eurobudjettilinjasta. Suomi on sitä järjestelmällisesti vastustanut, nähnyt sen turhana, koska siellä on tarkoitus yhteisellä rahalla lähteä tukemaan sellaisia kilpailukykyedellytysten nostamisia, jotka kuitenkin kuuluvat kansalliseen päätäntävaltaan ja joissa pitäisi ottaa kansallisesti vastuuta. Suomi ei myöskään näitten suunniteltujen kriteereitten valossa tule hyötymään millään tavalla tästä eurobudjettilinjasta, ja olisinkin halunnut kysyä: minkä tähden Suomen hallitus on taipumassa tähän, että tällainen turha ja kallis oma euromaitten budjettilinja tänne budjetin sisälle ollaan tekemässä?

16.21 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On syytä sanoa se, että tämä EU:n rahoituskehys on yksi kokonaisuus, ja mistään ei ole päätetty ennen kuin kaikesta on päätetty, ja kaikesta päätetään yksimielisesti. Karkeasti ottaen budjetti jakautuu kolmeen luokkaan: meillä on nämä perinteiset menoluokat niin kuin maatalous ja aluekehitys eli koheesio ja sitten on näitä uusia, moderneja kohteita, mistä juuri äsken sanoin, että ne ovat tällä hetkellä se suurin, ja näitä lämpimästi myös puheenjohtajamaana edistimme ja Suomea tuemme. No nyt ollaan sitten tekemässä tämä uusi eurobudjetti. Siihen komissio esitti aika isoakin budjettia, ja Suomi puheenjohtajamaana laski sitä tasoa. Me otimme siitä useita miljardeja pois, ja nyt tämän eurobudjetin koko on reilu 10 miljardia euroa, alle 15 miljardia euroa, tässä esityksessä, ja se on neuvotteluitten kohteena niin kuin kaikki muukin tässä rahoituskehyksessä ja lopulta yhtenä kokonaisuutena päätetään. On varsin todennäköistä, että sellainen toteutuu. Sitä isot

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

maat Ranska etunojassa mutta muutkin ovat ajaneet, ja meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että se pysyy rahoituskehysten puitteissa ja että sen käyttökohteista tulee mahdollisimman järkeviä.

16.22 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäsenyys EU:ssa ja yhteisvaluutta eurossa nähdään monilla tahoilla ehtona Suomelle. Kuitenkin kaikki tiedämme täällä, että Suomen talous on kuralla. EU ja euro eivät tietenkään ole syy kaikkein ongelmiimme, mutta on merkillepantavaa, että Suomi on ainoa Pohjoismaa, jossa kotitalouksien tulot ovat pudonneet koko viime vuosikymmenen. Jos oma valuutta olisi tuho ja turmio Suomelle, miksi heinäsiirkat eivät ole syöneet Ruotsia, Tanskaa, Norjaa ja Islantia? Miksi euro on siunaus meille, kun yleisesti myönnetään, että esimerkiksi Ruotsi on suuresti hyötynyt omasta valuutastaan? Mitä sellaista hyvää eurojäsenyys on tuonut suomalaisille kotitalouksille, mistä pohjoismaiset naapurimme samoin kuin britit ovat jääneet paitsi? Ajetaanko Suomea kaikkiin ytimiin siksi, että se on suomalaisten etu, vaiko pelkästään ideologisista syistä?

16.23 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti kysymys liittyy yhteisvaluutta euroon ja niihin päätöksiin, jotka aikanaan Suomessa on tehty, ja totta kai jos miettii sitä historiaa, niin kyllähän euro on luonut tähän maahan myös vakautta, jos miettii korkopolitiikkaa, tai toisaalta mitä tulee siihen kritiikkiin, minkä edustaja Halla-aho esitti, niin kyllä meidän kansantaloutemme ovat erilaisia Ruotsin ja Suomen välillä. Toki meidän täytyy ottaa myös Ruotsista monista asioista oppia ja mallia, vaikkapa niissä kysymyksissä, että he ovat tehneet työmarkkinauudistuksia, mutta se, että aikanaan on päätetty mennä yhteisvaluuttaan, on tietenkin ollut päätös, ja siinä Suomi tulee pysymään. Siihen, mitä on tapahtunut finanssikriisin seurauksena, että Suomi ei päässyt niin nopeasti kasvuun liikkeelle, on varmasti ollut yksi syy, että meidän elinkeinorakenteemme on edelleenkin jossain määrin yksipuolinen. Mutta siihen me pystymme kansallisesti vaikuttamaan, ja sitä työtähän tässä salissa tehdään, mutta siitä, että koko järjestelmän perusteita ja uskottavuutta horjutetaan, olen kyllä edustaja Halla-ahon kanssa eri mieltä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys raidehankkeiden EU-rahoituksesta (Sofia Vikman kok)

Suullinen kysymys SKT 2/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vikman.

Keskustelu

16.24 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Aika alkaa loppua. Tänään Suomella on enää 20 päivää aikaa hakea kymmenien miljoonien EU-rahoitusta. Nämä hakemukset täytämällä on mahdollisuus saada EU:lta rahoitusta suomalaisten liikkumiselle elintärkeisiin hankkeisiin. Olen tässä salissa patistanut hallitusta syksystä asti, että hakuun on ehdittävä.

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

Kokoomus haluaa kehittää koko Suomea ja sen yhteyksiä. Nyt pahoin pelkäämme, että hallitus on vaarassa menettää ei tuhannen taalan vaan miljoonien eurojen paikkansa. 20 päivää — hakemusta ei kuulu.

Ministeri Harakka, hiljattain Suomen Kuvalehdessä vyörytite vastuuta haun ohittamisesta kunnille. Tämä on kohtuutonta. Hallituksella on toimivalta. Kysyn: ehdittekö hakemaan suurille raidehankkeille EU-rahoitusta, kuten olemme teiltä pitkään vaatineet, vai meneekö Suomelta käytännössä ilmaista rahaa ohi?

16.25 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pelko pois, me ehdimme hakea. Tämä olisi lyhyt vastaus edustajan hyvään ja tärkeään kysymykseen, mutta meillä todellakin on kolme viikkoa aikaa hakea sekä Turun tunnin juna -hankkeelle että sitten Suomi-rata-hankkeelle rahoitusta EU:sta. Monenlaisia numeroita tässä esiintyy, joten nyt olemme tilanteessa, jossa noin 40 miljoonan euron edestä näihin kahteen hankkeeseen olisi saatavissa Suomeen rahoitusta tässä haussa, joka on tämän kuluvan, loppuvan haun viimeisiä hakuja. Tämän jälkeenkin tulee vielä toinen mahdollisuus ja se varsinainen suuri tilaisuus sitten myöhemmin.

Mitä tulee näitten kuntien osuuksiin, niin olemme käyneet urauurtavaa, ainutlaatuista, upeaa neuvottelua näitten useitten kaupunkien kanssa, jotka ovat olleet tässä mukana, ja on ilo ilmoittaa, että olen varma, että ensi viikolla voimme jo kertoa tarkkaan sen kustannusensaon, mitä kunnille tästä keskenään tulee.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

16.26 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka hakemus ehdittäisiin vihdoon lähettää EU:n suuntaan, ja toivottavasti näin tapahtuu, silti tosiasia on se, että ajoissa toimimalla olisimme voineet saada enemmän. Rahoitusta on jaossa yhteensä 1,4 miljardia euroa. Olemme kokoomuksessa pettyneitä, ettette laittaneet suuria raidehankkeita laajamittaisemmin eteenpäin viime syksynä. Teidän epäroinnillenne ja aikatauluillenne on olemassa vaihtoehto. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa esittelimme keinot, joilla hankkeita olisi voitu pääomittaa miljardilla eurolla. Tällä summalla olisi ollut mahdollista laittaa hankkeita eteenpäin niin pohjoiseen, länteen kuin itäänkin. Saatava EU-rahoitus voisi olla merkittävästi suurempi. Osoitimme rahoitusta myös esimerkiksi pääradan korjauksiin, joissa kuokka olisi voitu laittaa maahan heti. Ministeri Harakka, oletteko tiedostanut, että tekemällä päätökset ajoissa Suomi olisi voinut saada tästä hausta vielä enemmän rahoitusta?

16.28 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että kokoomus kirittää näitä raidehankkeita, koska niinä vuosina, kun te olitte hallituksessa 2007—2019, uusia ratalinjauksia rakennettiin Suomeen ei yhtään millimetriä. [Oikealta: Ohhoh!] Ei millimetriäkään niinä 12 vuotena, jolloin te olitte hallituksessa ja teitte niitä aitoja budjetteja eikä varjobudjetteja.

Nyt on huomioitava se, että me voimme hakea nyt 40 miljoonaa näille hankkeille, joita edellinen hallitus ei saanut yhtiötettyä koko sen neljän vuoden aikana, ja nyt jo alle puolessa vuodessa saatiin nämä neuvottelut käyntiin. Ja kuten tuossa äsken sanoin, haluan kiittää Tamperetta, haluan kiittää Riihimäkeä, Hämeenlinnaa, Turkua, Lohjaa, Saloa, Espoota

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

ja Helsinkiä ja myös Oulua ja Jyväskylää siitä, että olemme melkein valmiita toteuttamaan sen, mitä edellinen hallitus ja sitä edelliset eivät saaneet aikaan.

16.28 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on kaikissa vaiheissa, myös edellisessä hallituksessa, vauhdittanut — siis vauhdittanut — näiden hankeyhtiöiden perustamista ja eteenpäinmenoa. [Vasemmalta: Resiinalla!] Onneksi edes ne aiheet ovat olemassa, joita te silloin kritisoitte, niin että edes nyt tässä vaiheessa päästään eteenpäin. Kokoomus haluaa, että Suomessa kehitetään koko maan yhteyksiä, liikkumisen vapautta, ja raidehankkeet ovat keskeinen osa sitä. Raidehankkeet ovat itse asiassa keskeinen osa myös päästöjen vähentämistä tavalla, joka ei estä suomalaisten liikkumisen vapautta eikä hankaloita elämää.

Se ei ole tietysti ainoa ratkaisu. Te kokoonnuitte tällä viikolla ilmastoriiveenne, ja ainoa uutinen sieltä oli ilmastorahasto, muutaman sadan miljoonan euron sellainen. Me olemme ehdottaneet, että tässä tartuttaisiin kädenojennuksella siihen suurimpaan päästövähennyskysymykseen eli lämmitykseen: autettaisiin suomalaisia öljylämmittäjiä, suomalaisia taloyhtiöitä pääsemään eroon kasvavista lämmityslaskuistaan heille ohjatulla vihreän takauksen rahastolla, jolla voitaisiin loikata polttamislämmöstä eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Oletteko valmiita ohjaamaan tämän ilmastorahaston sinne, missä aito rahoituksen pullonkaula on, ja tekemään kädenojennuksen suomalaisille lämmittäjille, asunnonomistajille?

16.30 Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämän viikon alussa hallitus kokoontui yhteiseen ilmastokokoukseen, ja olen todella iloinen siitä, että sieltä me saimme nyt selkeät päästövähennystavoitteet eri sektoreille. On sanottu, että tarvitaan lisää toimia ja toimia ei ole ollut, mutta toimia on jo menossa, ja esimerkiksi tämä taloyhtiöille ja omakotitaloille suunnattu energia-avustus on avautunut jo tämän vuoden alusta. Sitä voivat hyödyntää nimenomaan niin taloyhtiöt, rivitalot, omakotitalot kuin paritalot esimerkiksi siihen, että vaihtavat öljylämmityksen johonkin muuhun, eli ne pystyvät tästä saamaan valtiolta merkittävän avustuksen.

16.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa liikenneministeri Harakka, en usko, että te voitte olla niin tietämätön siitä, mitä Suomessa on tapahtunut viimeisten kymmenen vuoden aikana raiteilla. Silloin kun kokoomus on ollut hallituksessa, on tehty merkittäviä päätöksiä pääradan korjaamisesta: ensimmäinen vaihe iso remontti 2016, toinen vaihe Pasila—Riihimäki, tehty kolmioraidetta — valtiovarainministeri Orpon aikana. Paraikaa tehdään edellisen hallituksen päätöksen pohjalta Riihimäen asemapihan remonttia, aseman esteettömyyttä. Ettekö te oikeasti tiedä, mitä raiteilla tapahtuu? Ja nämä kaikki on tehty, arvoisa ministeri, sitä varten, että nyt kun Verkkojen Eurooppa -ohjelma käynnistyy, meillä olisi valmius hakea tätä rahaa.

Tämän radan varrella asuu kolme miljoonaa ihmistä. Nyt olisi tarvittu ennen muuta Ville Veturia, mutta arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] te olette ollut kuin Jere Jarruvuonu tässä projektissa. [Naurua] Tässä on tuo hakemus. [Puhemies: Kysymys?] Tästä ei puutu, ministeri Harakka, enää kuin teidän nimenne. Oletteko valmis sen siihen laittamaan?

16.32 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin kiitettävää, että näitä parannushankkeita on tehty, ja ne tietenkin jatkuvat, mutta nyt puhutaan kokonaisuuksista. Me puhumme kokonaan uusista linjauksista,

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

joita viimeiseen vuosikymmeneen ei ole saatu aikaan. Espoo—Salo-väli on tässä kyseessä ja myöskin uusi lentorata. [Oikealta: Itärata!] Nämä ovat suuria kokonaisuuksia. Myöskin se pohjoiseen liittyvä suomalainen pääväylä tulee pääsemään eurooppalaisen TEN-T-verkoston strategisen rahoituksen kohteeksi aivan uudella tavalla. Tämä 40 miljoonaa, joka nyt haetaan näihin, on vasta alkusoittoa sille, mitä sitten saadaan aikaiseksi, kun nämä hankkeet saadaan aidosti toteutettua. Toisin sanoen nyt alkaa sekä suomalaisen liikkumisen että ilmastotavoitteiden osalta aivan uusi aikakausi suomalaisilla raiteilla. [Timo Heinen: Uusia linjauksia oli Hämeenlinna ja Riihimäki!]

16.33 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin ministeri Harakalta kysynyt: Kun puhutaan tuosta Turun tunnin radasta ja Suomi-radasta, miksi ei sanallakaan itään suuntautuvasta ratalinjauksesta, koska itse asiassa Itä-Suomen ratalinjauksessa on kuitenkin ihan omat kannattavat puolensa siinäkin? Minkä takia tästä itään suuntautuvasta ratahankkeesta ei juurikaan ministerin suulla missään kunnolla puhuta?

16.33 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos oikein hyvästä täydentävästä kysymyksestä. Nämä kaksi muuta ratahanketta ovat askeleen pidemmällä kuin tämä itärata — josta saamme tässä kuussa selvityksen. Syyskuussa talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, jossa siis ripeästi lähdettiin perustamaan näitä suunnittelu-yhtiöitä, samalla sovittiin siitä, että itäradan eri vaihtoehdot selvitetään tässä samalla. Siinä pääsemme sitten eteenpäin tässä yhteydessä, kun nämä kaksi muuta suunnittelu-yhtiötä, kuten toivon, päästään nyt perustamaan.

Tämä EU-haku saadaan aikaan nopealla aikataululla, ja sitten meillä on aikaa, niin kuin pitääkin olla, kunnalliselle päätöksenteolle kaikissa näissä ansiokkaissa kaupungeissa, jotka haluavat olla mukana raideliikenteen tulevaisuudessa, plus lisäksi sitten saadaan osakassopimus ja yhtiösopimus tehtyä kaikki ihan rauhassa sen jälkeen, kun EU-rahoitus on varmistettu.

16.34 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä vetkuttelu tämän EU-liikenne-rahituksen kanssa kuvastaa sinänsä Suomen yleisempääkin EU-linjaa, eli että sitä linjaa ei suorastaan ole, kaikki käy. Edes niitä rahoja ei oteta, mitä saataisiin. Tämä ei ole muiden maiden linja. Siellä osataan kansallinen edunvalvonta, ja ne saavat rahoitusta liikennehankkeisiin ja muihinkin hankkeisiin. Suomella pitäisi olla enemmän kansallisen edunvalvonnan näkökulmaa näissä asioissa.

Liikenne kuitenkin ei ole ainut asia, jossa EU:ssa tarvittaisiin kansallista edunvalvontaa. Kysynkin hallitukselta: milloin tulee se päivä, jolloin esimerkiksi menette sanomaan Euroopan unioniin sen, että Suomessa on maailman paras metsäteollisuus ja maailman paras metsänhoito ja että me tarvitsemme toimintaedellytykset sille teollisuudelle ja mahdollisuudet harjoittaa sitä metsänhoitoa ja hakata metsiä?

16.35 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on Suomen linja ihan jatkuvasti, että me tuemme teollisuutta tässä maassa, ja sen me olemme kyllä EU:lle sanoneet läpi sen historian, mitä Suomi EU:ssa on ollut. Näistä kansallisista päätöksistä ehkäpä voisin nostaa tässä esille sen, mikä jäi tuossa hetki sitten mainitsematta liittyen tähän alkuvuikon ilmastokokoukseen, eli että ilmastorahastolla pyritään vivuttamaan myös eurooppalaisen uuden green dealin kautta investointeja liikkeelle,

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

niin yksityisiä kuin julkisia. Ja myös vaikkapa se, että Suomi vihdoin laskee sähköveron sinne eurooppalaiseen minimiin tämän hallituksen toimesta, on päätös, jota suomalainen teollisuus on ajanut vuosikymmeniä, [Eduskunnasta: Loistava päätös!] ja se totisesti auttaa meidän kilpailukykyämme, teollisuuspolitiikkaa ja investointeja tähän maahan ja se auttaa myös ilmastoa, kun kuitenkin iso osa päästöistämme tulee teollisuudessa, joka on erittäin sitoutunut siihen, että he haluavat pysyä tässä maassa. Tämä hallitus kyllä pitää siitä myös huolen. [Ilkka Kanerva: Oikein!]

16.36 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisilla oli äärettömän nopea takinkääntö. Äskeisessä kysymyksessä he eivät halunneet EU:sta rahaa tai mitään, ja nyt he halusivat liikenteeseen rahat. Mutta se sikseen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Olen erittäin kiitollinen tamperelaisena, että nämä liikennehankkeet ja ratakankkeet etenevät, ja kiitos hallitukselle siitä ripeydestä. Mutta kysyisin ministeriltä: Millä tavalla tätä ratakokonaisuutta sitten suunnitellaan suhteessa tähän valtakunnalliseen 12-vuotiseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan? On tietysti tärkeitä, että saadaan nopeita junayhteyksiä, mutta ehkä vielä tärkeämpää olisi saada ne nykyiset junayhteydet kulkemaan ajoissa. Sitten taas toisaalta millä me huolehdimme siitä, että tiet tässä maassa pysyvät kunnossa ja ovat paremmassa kunnossa kuin nyt?

16.37 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Ovaskaa tästä kysymyksestä. On äärettömän tärkeitä, että me saamme nyt koko tämän liikennesuunnittelun aivan uudelle tolalle. Vastauksena myöskin edustaja Mäkelälle on se, että kun me pystymme pitkäjänteisesti 12 vuoden säteellä pohtimaan niitä tärkeysjärjestyksiä, joilla näitä isoja hankkeita haluamme edistää, niin silloin myöskin meidän EU-tukihakemuksemmekin pääsevät aivan toiselle tasolle, kun voimme jo etukäteen tietää ja olla varmoja ja ennakoita, minkälaisia hankkeita Suomeen tulee. Tämä on tärkeitä myöskin suomalaiselle elinkeinoelämälle, joka voi ennakoita sitä, millä tavalla huolehditaan sitten heidän tarpeistansa. Ja me pystymme myös omilla kansallisilla toimillamme huolehtimaan siitä, että jokainen investointi, joka Suomeen on tulossa, ei jää ainakaan siitä kiinni, etteikö puu kulje myöskin näillä pienemmällä alemman asteen tieverkoilla sinne minne kuuluukin — ja toivottavasti entistä enemmän myöskin raiteilla ja sisävesiliikenteessä.

16.38 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä ongelma tässä EU-raham, TEN-T-raham, saamisessa on ollut hyvin pitkään se, että meillä ei ole ollut tällaisia pitkän aikavälin tavoitteita eliikkä suunnitelmia, millä tavalla esimerkiksi raideliikennehankkeita viedään eteenpäin. Tässä on se meidän suuri ongelma, ja nyt meillä on tulossa tällainen 12-vuotinen suunnitelma, mitä me olemme hyvin vahvasti viemässä eteenpäin. Kysynkin ministeriltä: miten näette, onko meillä tulevaisuudessa paremmat mahdollisuudet saada rahoitusta raide- ja väylähankkeisiin yleensäkin?

16.39 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä kysymyksestä. Todellakin tavoite on se, että tämä nyt 20 päivän päästä tehtävä 40 miljoonan hakemus plus muista hankkeista toinen mokoma ovat vasta al-

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

kusoittoa. Me pääsemme tilanteeseen, jossa suomalaista liikennejärjestelmää voidaan paremmin ennakoida ja myöskin tukea ulkomailta.

Tärkeätä on myöskin se, että kaikki eduskuntapuolueet ovat mukana suunnittelemassa tätä 12-vuotista hanketta, [Ilkka Kanerva: Oikein!] jolloin päästään ottamaan huomioon kaikkien suomalaisten ja koko Suomen tarpeet, niin että voimme kokea tässä talossa ja tässä salissa, että edustamme koko Suomea ja pääsemme yhdessä tekemään sitä tulevaisuutta, joka huolehtii siitä, että liikkumisen yhdenvertaisuus, tehokkuus ja myöskin ympäristöystävällisyys ovat sellaisella tasolla kuin tällaisessa sivistysmaassa ansaitseekin.

16.40 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Panostukset raide-liikenteeseen ovat panostuksia sekä puhtaan ilmaston että ihmisten sujuvan arjen puolesta, ja sehän on tietysti mitä suurimmassa määrin linjassa hallituksen tavoitteiden kanssa. On hienoa kuulla, ministeri Harakka, että näissä raidehankkeissa on tarkoitus reippaasti mennä eteenpäin. Ilmaston näkökulmasta liikenne on yksi tärkeimmistä päästövähennyskohteista, ja se ei totisesti tapahdu itsestään. Kysyisinkin: miten hallitus varmistaa, että raiteiden lisäksi esimerkiksi kävelyn ja pyöräilyn ja liikenteen sähköistämisen edistämiseksi edetään tarpeeksi nopeasti ja vaikuttavasti ajatellen tätä hallituksen hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitetta?

16.40 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä kysymyksestä. Liikenteen päästövähennystavoitteet ovat erittäin kunnianhimoiset, ja tavoitteena onkin se, että pystymme parantamaan vaihtoehtoja, tarjoamaan uusia vaihtoehtoja ihmisten liikkumiselle. Silloin mainitsemanne raideliikenteen osuuden täytyy kasvaa, mutta tämä hallitus on myöskin nyt ensimmäisenä satsannut kunnolla kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, peräti 40 miljoonaa euroa vuosittain. On ollut myöskin ilo nyt julistaa haettavaksi 20 miljoonan euron tuki ilmastoystävälliselle joukko-liikenteen edistämiseksi ympäri Suomea kaikille Suomen kunnille ja kaupungeille, niin että voimme vakuuttua siitä, että suomalaisten palvelumahdollisuudet liikkumisen osalta paranevat samaan aikaan, kun ilmastoa suojellaan.

16.42 Anna-Kaisa Ikonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministeri Harakalle. Oli hyvä kuulla, että nyt luvataan hakea näitä hankkeita. Olisin toki toivonut, että kun jätin kolme viikkoa sitten kirjallisen kysymyksen asiasta huolestuneena, siihen olisi voinut vastata kahdella sanalla: kyllä ehtii.

Tämän edellisen hallituksen osalta on pakko sen verran vielä täydentää näihin aikaisempiin puheenvuoroihin, että kyllähän edellinen hallitus vei näitä kapasiteetin lisäämistä ja nopeita yhteyksiä eteenpäin sillä, että silloin laitettiin liikkeelle Turun tunnin junaa vahvasti, pääradallekin valmisteltiin hankeyhtiö käytännössä valmiiksi, lisättiin siemenraha suunnitteluun ja saatiin se mukaan TEN-T-verkkoon.

Haluan kysyä EU-vaikuttamisesta laajemmin: Tässä voisi käydä tätä EU-puheenjohtajuuskautta laajemminkin, mutta muun muassa Suomen laatimaa EU:n budjettia ei hyväksytty, ja olemme nyt tanssineet tässä asiassa ihan veitsen terällä viimeiseen hetkeen asti ja jännitämme, ehdimmekö tässä. Haluan kysyä ministeri Tuppuraiselta ja koko hallitukselta: miten aiotte varmistaa, että Suomelle tärkeitä hankkeita saadaan vietyä tehokkaasti eteenpäin jatkossa?

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

16.43 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Ikoselle tästä kysymyksestä. Minulla on ilo sanoa, että nyt tämän kuun 20. päivä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel on kutsunut ylimääräisen Eurooppa-neuvoston kokouksen koolle käsittelemään monivuotista rahoituskehystä. Eikä hän tekisi sitä, ellei Suomen puheenjohtajamaana tekemä pohjaesitys antaisi sille edellytyksiä. Parhaillaan Michel käy kahdenvälisiä neuvotteluita päämiesten kanssa, ja sen vuoksi pääministerimme Sanna Marin on tällä hetkellä virkamatkalla Brysselissä juurikin tapaamassa Eurooppa-neuvoston puheenjohtajaa ja edistämässä niitä Suomelle tärkeitä asioita — hyvät ystävät siellä oikealla laidalla! Näin niitä Eurooppa-asioita hoidetaan: mennään sinne, missä päätetään, ja tavataan ja keskustellaan ja tuodaan Suomelle tärkeät kysymykset pöytään.

Kyllä me olemme hyötyneet EU:n budjetista erittäin paljon. Muun muassa tutkimuslaitoksille ja yliopistoille tulevasta Horizon-rahoituksesta, jota saadaan osaamisperusteisesti, ihan siihen perustuen, Suomi on saanut valtavan suuret rahat, ja jatkossa huolehdimme siitä, että potti, mistä haetaan, kasvaa. Samoin maaseudun kehittämiseen tulee meille huomattava EU-rahoitus, ja tässä aiomme huolehtia eduistamme, [Puhemies koputtaa] jotta myös jatkossa tätä pilari kakkosen rahoitusta on. Ja lopuksi: Pohjois- ja Itä-Suomen harvaan asutuille alueille on tulossa erityisrahoitusta. Eli kyllä Suomen puolta pidetään.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän tästä kysymyksestä vielä kysymykset edustaja Tavioille ja edustaja Vikmanille.

16.44 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehdäänpäs nyt ihan selväksi: Suomi on EU:n nettomaksaja, [Eduskunnasta: Nimenomaan!] joten EU:sta takaisin saatavat rahat ovat meidän omaa rahaamme. Olen kuullut, että joku on jopa sitä mieltä, että juuri se tekee EU:sta niin hienon, että voimme saada osan omia rahojamme takaisin! Sehän nyt on kaiken huippu, kuten tässä on käynyt ilmi, jos Suomen hallitus ei edes osaisi pitää huolta, että niitä rahoja saataisiin sieltä takaisin näihin projekteihin. Mutta EU:ssa kun ollaan, niin perussuomalaiset näkevät ehdottomasti, että Suomen etu on tietysti, että kaikki mahdollinen raha sieltä hankitaan ja haetaan takaisin kotimaahan, hyvänä esimerkkinä juuri rautatie- ja autotierakentaminen.

Tavaroiden ja ihmisten liikkuvuudesta tässä tavoitellaan talouskasvua, ja perusinfrakunnossapito ja parantaminen on sen osalta tärkeitä. Tässä on nyt keskitytty raideliikenteeseen panostamiseen, mutta samalla perussuomalaiset muistuttavat, että myös yksityisautoilua voitaisiin helpottaa. Hallitus on nyt valinnut erilaisen tien [Puhemies: Kysymys?] ja lähtenyt yksityisautoilun vaikeuttamiseen. Siksi kysynkin: voisitteko myös panostaa yksityisautoiluun? [Oikealta: Ja yksityisteihin!]

16.45 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan tämä 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, jota nyt käynnistellään kaikkien eduskuntapuolueiden yhteistyöllä ja jonka on tarkoitus käynnistyä ensi keväänä, huolehtii kaikista liikkumismuodoista Suomessa. Meillä on tämän hallituksen lupaus ja sitoumus siitä, että me lisäämme 300 miljoonaa euroa joka vuosi perusväylänpitoon, ja toivon ja uskon, että myös seuraavat hallitukset tämän saman sitoumuksen pitävät. Silloin korjausvelka alkaa taittua laskuun tämän vuosikymmenen lopulla ja voidaan varmistua siitä, että suomalaiset saavat myöskin autoilla entistä paremmilla ja turvallisemmil-

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

la teillä. Teiden kuntohan liittyy tietenkin turvallisuuteen, ja meillä on liikenneturvallisuuden osalta yksi ainoa oikea tavoite, ja se on se, että meillä on nolla liikennekuolemaa vuositteittäin, ja uskon, että me täällä teemme kaikki yhteistyötä tämän tavoitteen eteen.

16.46 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimivat, nopeat raideyhteydet ovat tärkeitä niin ihmisten kuin tavaroidenkin liikkumiselle ja ilmastotavoitteille. On erinomainen asia, että hallitus on nyt viimein ottanut nämä edellisen hallituksen valmistelemat hankeyhtiöt sieltä hyllyltä ja etenee niiden pohjalta. Niihinhan edellinen hallitus jo varasi myös rahoituksen silloisen opposition vastustuksesta huolimatta. On hyvää, että nyt etenette tällä mallilla, mutta miksi ihmeessä olette viivytelleet?

Ette myöskään vastannut kysymykseen, oletteko tietoinen siitä, että ripeällä toiminnalla Suomi olisi voinut hyötyä tästä hausta vielä enemmän. Kello käy, Hakulista ja hakemuksia ei näy. Meillä on täällä hakupaperit valmiina. Oletteko siis todella nyt valmiita laittamaan nimen alle ja haun eteenpäin?

16.47 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli nytten monta asiaa, jotka näyttävät sotkeutuvan hiukan keskenään. Edellisen hallituksen hankeyhtiöt ovat aivan erilaisia, ja siksi ne jäivätkin toetumatta hallituksen itse erotessa tehtävistään. Nämä hankeyhtiöt, nämä suunnittelytyhtiöt, jotka perustettiin syyskuussa, perustuvat siihen, että valtio on niissä määräävänä tekijänä 51 prosentilla ja sitten nämä kaupungit, jotka ovat mukana niissä, 49 prosentilla. En nyt aivan hahmota, mikä haku meiltä olisi jäänyt tekemättä, kun juuri nyt kerroin teille, että yli 40 miljoonan edestä näihin kahteen raideyhtiöön tässä vaiheessa voidaan saada Suomeen tukea ja nämä hakemukset alkuperäisen kysymyksenne mukaan tehdään hyvissä ajoin. Sitten kun ollaan päästy tästä vaiheesta eteenpäin ja kun meillä varsinainen rakentamistyö alkaa, [Puhemies koputtaa] silloin puhutaan jo miljardiluokan jaoista EU-tasolla ja silloin päästään sitten rahoittamaan ilmastoystävällistä liikennettä oikein kunnolla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys hoitajamitoituksen rahoittamisesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 3/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.49 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Hallitus on tuomassa eduskuntaan esityksen sitovasta 0,7:n hoitajamitoituksesta. KD kannattaa mitoitusta, mutta suunniteltu rahoitus herättää kysymysmerkkejä. [Ben Zyskowitz: Leikataan sairailta!] Mitoituksen on arvioitu vaativan yli 200 miljoonaa euroa tällä hallituskaudella, mutta hallitusneuvotteluissa rahaa tähän on löytynyt vain noin 70 miljoonaa euroa. On uutisoitu, että puuttuvat rahat otettaisiin suurelta osin sosiaali- ja terveysministeriön omasta budjetista muun muassa lääkehuollon tehokkaamman järjestämisen ja rinnakkaisvalmisteiden laajemman käytön avulla, te-

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

hostamalla ostopalvelusopimuksia, digitalisaation avulla ja jo nykyisinkin hyvin pieniä yksityisen Kela-korvauksia supistamalla. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: mitä nämä STM:n budjettiin kohdistuvat toimenpiteet eli leikkaukset käytännössä tarkoittavat esimerkiksi lääkehuollon tai potilaiden yksityiseltä puolelta julkiselle puolelle ohjautumisen ja julkisen puolen riittävän mitoituksen osalta?

16.50 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa nämä edustaja Tanuksen nostamat säästöt tai kulukavennukset [Ben Zyskowitz: Suomeksi leikkaukset! — Välihuutoja kokoomuksen ja perussuomalaisen ryhmistä] lääkehuollon uudistamiseen tai sairausvakuutukseen ovat molemmat kirjattuina hallitusohjelmaan. Me olemme tekemässä lääkehuollon kokonaisuudistusta, jossa on haettavissa säästöjä. Ja samoin kuten nämä yksityisen terveydenhuollon sairausvakuutuskorvaukset, nämä liittyvät kiinteästi monikanavarahoituksen purkamiseen, jota on yritetty tehdä jo monen eri hallituksen toimesta, ja sen takia nyt me olemme tätä viemässä eteenpäin. Näitä kumpaakaan, monikanavarahoituksen purkamista tai tätä lääkehuollon kokonaisuudistusta, jossa apteekkien katteita käydään läpi, ei ole sidottu hoitajamitoitukseen, vaan ne olisi tehty joka tapauksessa hallitusohjelman mukaisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymyksiä V-painiketta painamalla.

16.51 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä: Mainitsitte suuresta lääkehuollon kokonaisuudistuksesta. Missä vaiheessa se uudistus on meneillään, ja missä vaiheessa sen olisi tarkoitus tulla eduskuntaan käsittelyyn?

Sen lisäksi haluaisin muistuttaa, niin kuin täällä salissa olemme useaan otteeseen puhuneet, että meidän lisääntyvä ja ikääntyvä väestö tarvitsee parempaa hoitoa ja hoivaa kuin viime aikoina, viime vuosina olemme pystyneet heille tarjoamaan. Lisää hoitavia käsiä tarvitaan. Tämän hoitajamitoituslain on tarkoitus tulla voimaan jo ennen vuotta 23, mutta siirtymäaika päättyy vasta maaliskuun lopussa vuonna 23 eli vaalikauden lopussa. Kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: Miksi lopullinen siirtyminen tapahtuu vasta tuolloin, vaikka jo viime kaudella puhuimme, että asialla on erittäin kiire? Vai eikö enää niin kiire olekaan? Miksi vastuu toteutuksesta ja rahoituksesta siirtyy käytännössä vasta seuraavalle hallitukselle? [Timo Heinonen: Tuntien työ!]

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa tätä asiaa on todella pitkään puitu. Kymmenen vuotta taitaa kotta tulla täyteen, ja edeltäjäni monessa polvessa ovat ajaneet sitovaa mitoitusta myöskin hoiva- ja hoitohenkilöstön osalta lakiin. Taitaa olla ministeri Guzeninan aikaan, jolloin tämä asia oli eniten tapetilla tässä salissa, ja eduskunta silloin jo edellytti kaikkien puolueiden toimesta, että laitettaisiin sitova mitoitus lakiin. Vieläkään tuota esitystä ei ole näkynyt, ja eletään sentään vuotta 2020. Tänäpä on siinä suhteessa historiallinen päivä, että tähän todella vastataan sitovalla henkilöstömitoituksella, joka tulee lakiin. [Sari Sarkomaa: Esittele leikkauslistan tänään! Puhukaa nyt totuutta!] 0,7 astuu heti voimaan, jos eduskunta päättää voimaantulosta 1.8. tätä vuotta. Meillä jo nyt 22 prosentissa hoitokodeista toteutuu yli 0,7:n mitoitus. [Puhemies koputtaa] Tarkoitus ei ole heikentää ihmisten tilannetta tällä hetkellä, ja siirtymäaikaa tarvitaan, jotta hoitajat saadaan. [Timo Heinonen: Tuntien työ!]

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

16.53 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hoitajamitoitus on kuin sen siirtymäajan alkupäivä eli aprillipäivä 2023, juuri ennen seuraavia eduskuntavaaleja. Nyt mielenkiintoista on lähinnä se, että kaikkihan me tässä salissa haluamme, että tämä hoitajamitoitus laitetaan kuntoon, mutta tämä rahoituspuoli on tässä täysin epäselvä. Mitä tarkoittaa, että digitalisaatiolla voidaan rahoittaa tätä? Mitä tarkoittaa, että näillä lääkekorvauksilla voidaan rahoittaa? Mitä tarkoittaa tämä ostopalveluiden tehostaminen? Kuten Marin tiedotti, nämä ovat tavoitteena. Mitä jos tämä ei toteudu, mistä tämä raha otetaan? Kajotaanko silloin muuhun sairaanhoitoon, vammaisten hoitoon, vai mihin te aiotte kajota ja ottaa nämä rahat?

16.54 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä teidän puheenvuoronne osoittaa hyvin, miksi yli kymmeneen vuoteen ei olla haluttu, että vanhusten palveluita voidaan laittaa kuntoon. Aina on tarvetta näille rahoille. On monta muuta tarvitsijaa, enkä puhu edes sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Me olemme nyt tällä hallituspohjalla tarttuneet härkää sarvista. Meidän on tunnustettava, että ikääntyminen on aikamme ilmiö. Vanhuspalvelut eivät voi nitistä liitoksistaan. Meillä on ollut jo pitkään jatkunut vanhuspalveluiden kriisi, jossa laiminlyönteihin on haettu ratkaisuja. Osa näistä ratkaisuista on haettava eduskunnan tasolla lainsäädäntöä muuttamalla. Meidän on varmistettava, että tästä nykyisestä rahoituspakasta, joka meillä on valtiolla käytettävissä, käytetään entistä isompi osa näiden palveluiden kuntoon laittamiseen. Se on arvokysymys, ja tästä arvokysymyksestä tällä pohjalla on todettu, että toimiin lähdetään. Se vaatii myös sitä, että me käymme läpi [Puhemies koputtaa] kaikki pääluokat, ja olemme vastuuministeri Pekosen kanssa omalta osaltamme esittäneet, missä olisi parantamisen varaa [Puhemies koputtaa] ja palveluiden painopisteen muutosta vanhuspalveluiden puoleen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys D-viisumin käyttöön ottamisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 4/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.55 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Ministeri Haatainen, olette tarttunut toimenpiteisiin, joilla edistetään työperäistä maahanmuuttoa. Se on aivan oikein, mutta suomalaisia työttömiä tai Suomessa olevia työttömiä maahanmuuttajia ei pidä unohtaa. Työttömyys on valtava ongelma ihmisille ja kansantaloudelle.

Minulla on kuitenkin ehdotus työperäiseen maahanmuuttoon. Se on laajasti Schengen-alueella käytössä oleva kansallinen D-viisumi. Sen voivat saada henkilöt, joilla on esimerkiksi opiskelun tai työn vuoksi oleskella määräaikaaisesti joissain maissa. D-viisumin hakuprosessi on helpompi, ja se on erinomainen nimenomaan tilapäisen työvoiman

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

tarpeeseen. Sitä voisi kokeilla Suomessakin rajoitetusti ja katsoa sitten laajemmin sitä käyttöä.

16.56 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Harkimon esittämä viisumityyppi on yksi niitä vaihtoehtoja, joita tässä kokonaisuudessa harkitaan tällä hetkellä ja joilla voidaan työperäistä maahanmuuttoa edistää. Kaikki vaihtoehdot ovat nyt pöydällä, ja myöskin ulkoministeriön puolelta täytyy sanoa, että olemme pyrkineet purkamaan niitä jonoja, joita viisumihakijoilla on keskeisillä alueilla. Täytyy olla sellainen tilanne, että kun työnhakijalla on täällä työpaikka ja työnantaja ja työluvut kunnossa, niin myöskin tämä byrokratia viisumin osalta järjestyisi nopeammin, ja tähän tullaan ulkoministeriössä myös kiinnittämään erityistä huomiota.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys vesihuollon yksityistämisestä (Juho Kautto vas)

Suullinen kysymys SKT 5/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Kautto.

Keskustelu

16.57 Juho Kautto vas: Arvoisa puhemies! Uutiset Jyväskylän aikeista selvittää vesihuollon siirtämistä osittain yksityiseen omistukseen ovat nostaneet keskusteluun luonnollisten monopolien yksityistämisen riskit. Vesi on ihmisille välttämätön elämän edellytys. Tällaisten elintärkeiden toimintojen alistaminen yksityisten yritysten voitontavoittelun alle ei ole oikein. Kansainväliset esimerkit osoittavat, ettei se ole myöskään viisasta. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa yksityistäminen on nostanut kuluttajahintoja ja samaan aikaan infra on rapistunut, kun sijoittajat ovat keränneet voitot ja jättäneet tärkeät investoinnit tekemättä.

Tällä hetkellä laki ei aseta rajoituksia yksityisomistukselle vesihuollossa. Kysyisin: aikooko hallitus rajoittaa lainsäädännöllä vesihuollon kaltaisten ihmisille välttämättömien toimintojen myyntiä voittoa tavoitteleville yksityisille yrityksille?

16.58 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vesi on kansallisomaisuuttamme, ja puhdas ja turvallinen juomavesi on meille myös iso ylpeyden aihe, ja siksi on täysin ymmärrettävää, että kaupunkien aiheet yksityistää osa omistamistaan vesihuoltolaitoksista ovat herättäneet huolta.

Niin kuin kysyjä sanoi, meillä vesihuoltolaitokset ovat luonnollisia monopoleja. Siksi yksityistämiseen on suhtauduttava erittäin varovasti. Me emme halua tästä uutta carunaa itsellemme, se on ihan päivän selvä asia. Siksi on tarpeen valvoa ja on tarpeen myöskin selvittää nämä asiat perin juurin. Olen reilu pari viikkoa sitten asettanut työryhmän valmistelemaan tätä asiaa juuri näistä näkökulmista, lähtökohdista ja selvittämään koko kansallista vesihuoltoamme, sen toiminnan varmistamista kaikissa mahdollisissa tilanteissa, sen korjausvelkaa ja myöskin sitä, miten suhtaudutaan tähän yksityiseen omistukseen.

Pöytäkirja PTK 2/2020 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Sofia Vikmanin vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä, puolustusvaliokunnan varajäsenyydestä, sivistysvaliokunnan jäsenyydestä ja tiedusteluvalvontavaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 1/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Suuren valiokunnan, puolustusvaliokunnan ja sivistysvaliokunnan täydennysvaalit toimitetaan tiistaina 11.2.2020 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 11.2.2020 kello 11. Tiedusteluvalvontavaliokunnan täydennysvaali toimitetaan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

5. Antero Laukkasen vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 2/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 7.2.2020 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 7.2.2020 kello 10.

6. Valtakunnansyyttäjän syyttämislupaa koskeva pyyntö asettaa kansanedustaja syytteeseen

Muu asia M 5/2019 vp

Lähetekeskustelu

Keskustelua ei syntynyt.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 7.2.2020 klo 13.00. Täysistunto lopetetaan klo 17.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi: